

EL PONT NOU

l'informatiu de la vall de camprodon

NÚM. 18 AGOST 92

300 PTES.

- **per què t'amagues camprodon fresquívol ...**
- **una qüestió de llengua ?
entrevista: max cahner**
- **la farga catalana .**

- *La millor cuina de la Vall*
- *Ambient familiar*
- *Es prega reservar taula*

Final carretera Tregurà, altitud 1.480 m.
Tel. 740648 17869 TREGURÀ DE DALT

Avet

Set

FÀBRICA DE GÈNERES DE PUNT VILASECA, S. A.

El bon ambient en les nits a la Vall.

Obert, divendres i vegílies, nit i festius tarda.

Entrada controlada

LA HÍPICA
DE LA VALL DE CAMPRODON
RESTAURANT TÍPIC

CLASSES - EXCURSIONS A CAVALL

Carretera de Setcases Km-1
Telf.: 74 02 07 - LLANARS - CAMPRODON

UNA QÜESTIÓ DE LLENGUA?

Sovint sentim comentaris entorn de la nostra llengua, el seu grau de normalització i el seu futur. Prova evident, —ens temem—, de la seva anormalitat i futur incert.

Certament que no tothom pot tenir com a llengua pròpia una de les anomenades universals, però tampoc no passa res. La parla d'un poble, la llengua de sempre, és per a la gent el vehicle únic d'expressió i comunicació, i esdevé una cosa tan pròpia i íntima com el nostre paisatge, o el clima o el conjunt de costums i tradicions que determinen la cultura d'un país, i el tarannà de la seva gent.

El problema, pel català comença quan la competència se li fica dins de casa. Quan després d'importants moviments immigratoris, i sense els recursos legislatius d'un estat nacional ni la sensibilitat de l'Estat plurinacional, per força s'han de produir les «anormalitats». A títol de referència només cal observar la dificultat d'integració lingüística de la gent forana de les últimes fornades. Així podem veure que, ni l'executiu nipó, ni el sofert magrebí, ni el negre gambià, en el moment de plantejar-se l'aprenentatge comunicatiu en el seu nou país d'acull no tenen ni que molestar-se en aprendre-hi la llengua pròpia. Així de fàcil ho posem a la llengua dominant.

Intuïm que, en aquests temps que ens esperen, —tan engrescadors per altra banda—, d'una gran permeabilitat social, quan una llengua no sigui capaç d'integrar la gent forana, la podem donar, sinó per morta, sí per esmoreïda. Una mica com la sardana que sona per tot arreu però quasi ningú la balla.

Hom podria dir que, afortunadament, tot això encara passa lluny de les nostres contrades. Tan catalanes que són, tan integradores, tan rebost-de-tradició. Però, ai!... la nostra joia còfoia se'n va anar en orris en descobrir que el 74% dels diaris que es venen a la Vall són castellans..., de parla naturalment...!

PER QUÈ T'AMAGUES CAMPRODON FRESQUÍVOL...

Quants racons i vistes interessants dels pobles de la Vall resten tímidament amagats, com inseguers de les seves qualitats? O discretament protegits, com a gelosos d'un excés de mirades possessives? Tots ells quasi desconeguts de la majoria de nosaltres.

Amb la vista de la portada, dels darreres del carrer de Freixenet, —potser l'últim vestigi de l'antiga vila rural, la de les cases amb corts i horts—, voldríem estimular els nostres col·laboradors de la Vall a fer les seves aportacions que ens ajudin a conèixer-la, —a estimar-la—, un xic més.

sumari

EDITORIAL. Qüestió de llengua _____	3	MUNTANYA. Passejant per la Vall _____	21
NOTÍCIES DE LA VALL _____	4	EL CASAL, LES FESTES _____	22
ESPORTS _____	9	EL TEMPS, BÚSTIA _____	24
OPINIÓ, CONEGUEM MILLOR _____	11	ELS AJUNTAMENTS INFORMEN _____	26
XERREM AMB... Max Cahner _____	12	GUIA EL PONT NOU DE LA VALL _____	27
LA CAPELLETA _____	14		
ELS VELS SON LA MAJESTAT DEL POBLE _____	16		
LA FARGA CATALANA _____	18		

FOTO PORTADA: JAUME SURINYACH

Els articles a EL PONT NOU només expressen l'opinió de l'autor.

edició: C.E.E. Vall de Camprodon C.F. Bàrbara, 24. 17867 CAMPRODON	Col·laboradors	fotografia: foto coma J.M. Corbella xico surinyach col·laboradors.
direcció i composició: xavier surinyach	carne alvarez joan moll	publicitat: esteve amicó
gestió: jordi surinyach	manel abella miqel perals	comptabilitat i suscripcions: dolors batlle núria puig
cap de redacció: esteve amicó	llorenç birba albert rigat	Impressió: Editorial M.
consell de redacció: dolors batlle	patllari descallar jordi romans	dipòsit legal: MH-801-1990
jaume iglesias	josep dunyach vicenç sanxo	
núria puig	josep fernandez mossén soler martí	
jordi surinyach	elena llongarrius gaspar vila	
xavier surinyach	gemma maltas	

EL PONT NOU ÉS PREMI TASIS-TORRENT: «MILLOR PUBLICACIÓ COMARCAL 1991».

notícies de la vall

CRÒNICA DE TREGURÀ

per
Albert
Rigat

El parapente s'ha anat consolidant a Tregurà, i ja ningú s'estranya de veure la gent amunt i avall de la carretera i a la bella estampa dels colors de les veles destacant sobre el verd de les valls o el blau del cel. Potser ara ja seria hora de pensar en crear una mínima infraestructura per tal de facilitar les coses a esportistes i acompanyants.

Una magnífica vista de la Vall des del punt de sortida dels practicants del bell i excitant esport del parapente.

CRÒNICA DE VILALLONGA

per
Agustí Solà
i Sagué

UN POBLE VELL

La piràmide de població del nostre municipi ha sofert, com sabeu en els darrers anys, una modificació considerable; un descens de la població de 0 a 15 anys i de la població laboralment activa, en tant que cada vegada està creixent més la població de gent gran. Aquesta pèrdua del 62,7% de la població no correspon a fenòmens demogràfics naturals sinó que és conseqüència de la fugida de la gent jove aigües avall buscant on arrelar-se de nou i poder sobreviure i condiona als que ens quedem a un canvi cultural i transformador dels nostres hàbits de vida i de treball. Deixem de ser un poble agrícola i ramader per a convertir-nos en un poble de serveis. Serà suficientment engrescador per a recuperar-los?

XAPÓ!

Cap de barret als responsables del quadern de la Festa Major que ha quedat d'allò més bé i és un encert de compromís de la gent jove.

TARGETA GROGA!

d'advertència, als responsables dels abocaments a l'entrada del poble davant de la rotonda i en mig d'una àrea residencial.

TARGETA VERMELLA!

d'expulsió, als qui per tal d'afirmar el seu ego deprimat, circulen els vespres pels carrers dels pobles de la Vall, a «escape» lliure, tot engegant a tort i a dret cridots insolents i bafarades etíliques.

UNA FOTO, UNA NOTÍCIA

AQUEST PASSAT JULIOL S'HAN POSAT NOVES BARANES ALS PONTS DEL CARBURO I DE LES ROCASSES. EN REALITAT EL QUE DE VERITAT FA FALTA ÉS LA CONSTRUCCIÓ DE DOS NOUS PONTS, QUE EL TRAÇAT D'AQUESTS DOS ES DE L'ÈPOCA DELS CARROS.

ALGÚ ENS HAURIA D'EXPLICAR COM ES POT TOLERAR AQUEST «MERDER» JUSTAMENT A L'ENTRADA DEL POBLE. QUINA IMATGE DONEM AL VISITANT? QUIN CONCEPTE PODEM TENIR DE NOSALTRES MATEIXOS? JA ESTÀ BÉ SENYORS! QUE L'ADMINISTRACIÓ TÉ PROU RECURSOS PER EVITAR AQUESTS FETS.

LA VORERA DE LA CARRETERA ENTRE CAMPRODON I LLANARS HA ACABAT LA SEVA REMODELACIÓ... REMODELACIÓ QUE HA QUEDAT A MITGES! TAMPOC COSTARIA TANT FER EN AQUEST ESPAI UN BON PASSEIG, APTÉ PER A VIANANTS I BICIS. ARBRAT IL·LUMINAT I AMB UN BANC DE TANT EN TANT...

notícies de la vall

**ALUMNES DE 8è:
COMIAT DE L'ESCOLA A LA VALL**

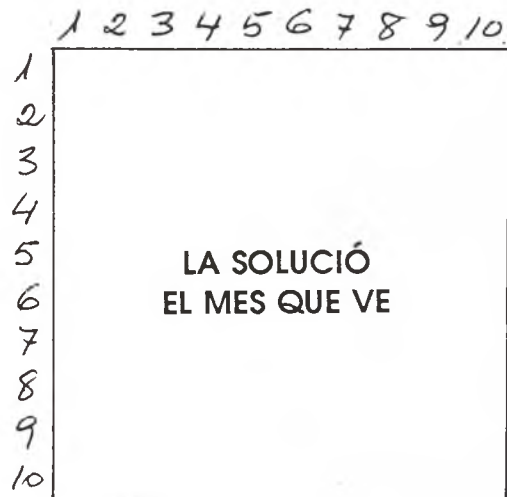
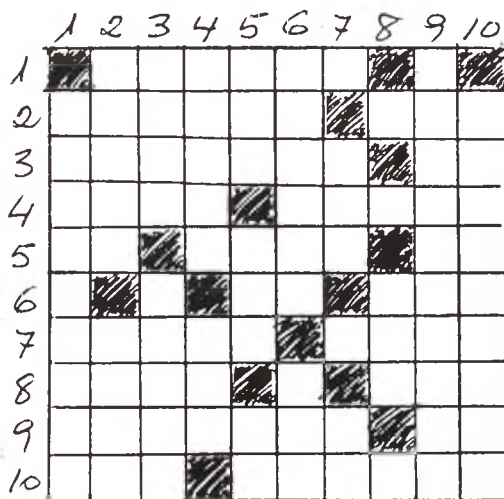
ACTIVITATS ESCOLARS DE FINAL DE CURS 91/92

NOTÍCIES DELS QUATRE CANTONS

Aquest mes d'agost no publiquem les NOTÍCIES DELS QUATRE CANTONS perquè amb la gran quantitat de foranis que ens visiten, —i ens llegeixen—, molts no entendrien les subtileses d'aquesta secció i quedaríem cruixits de tant donar explicacions. Per compensar l'absència d'entreteniment obsequiem a l'estimat lector amb uns mots encreuats, i la promesa de tornar fidelment el proper setembre.

L'ENCREUAT D'«EL PONT NOU»

HORIZONTALS:

- 1.- Al revés, crestallera. Mil romans.
- 2.- Tennista Nord-americà. Arbre comú a la Vall de Camprodon.
- 3.- Segrestat, plural. Negació.
- 4.- Infusió, servida al revés. Al revés, nom de l'alcalde de Camprodon.
- 5.- Pronom feble. Pleta. Consonant repetida.
- 6.- Cinquanta romans. Sigla de cardinal. Pronom feble. Jo en llatí.
- 7.- Aprovats. Al revés, capital del Perú.
- 8.- Nom d'un ball. Vocal. Al revés, nom de lletra grega.
- 9.- Al revés, font de la Vall de Camprodon. Prefix de negació.
- 10.- Bolet molt apreciat en gastronomia. Matoll.

VERTICALS:

- 1.- Serra de la Vall, de baix a dalt.
- 2.- Aferri. El que t'ha engendrat.
- 3.- Tapadora. Al revés, abric.
- 4.- Quatre de costes. Uix, fet un garbuix.
- 5.- Ruc, de cap per avall. Cap cosa. Al revés exclamació militar.
- 6.- Riu de la Vall de Camprodon. Una raó, mal donada.
- 7.- Cent. Tres de sagi. Vocal. Consonants.
- 8.- Consonant. Sigla de cardinal. Nom de lletra. Vocal.
- 9.- Malaltia infecciosa.
- 10.- Ensonyat.

LES FLORS

JARDINERIA

PLANTES
REGALS
MINERALS
BISUTERIA

València, 42 - Tel. 740116 - 17867 CAMPRODON

L'Hotel de Camprodon

Plaça Dr. Robert, 2
Tel. (972) 740013

17867 CAMPRODON

notícies de la vall

GOLF: INTERCLUBS INFANTIL DE CATALUNYA

Clubs participants:

- * Reial Club de Golf El Prat.
- * Club de Golf de Pals.
- * Club de Golf Sant Cugat.
- * Club de Golf Masia Bach.
- * Club de Golf Costa Dorada.

CLASIFICACIONES

* Equip guanyador. Club de Golf Sant Cugat. Núm. de cops, 532.

* Individual Femení. Silvana Velasco. Núm. de cops, 66. (Club de Golf de Masia Bach).

* Individual masculí. Pablo Larramendi. Núm. de cops, 65. (Reial Club de Golf El Prat).

* Fourball. Dennis Warestam. Núm. de cops, 62. Alvaro Velasco. (Club de Golf Masia Bach).

* Foursome. Diego Guillem. Núm. de cops, 72. Maria Leach. (Reial Club de Golf El Prat).

* Greensome. A. Burzaco. Núm. de cops, 69. I. Larramendi. (Reial Club de Golf El Prat).

CLUB DE TENNIS, RENÚNCIA DEL SEU PRESIDENT

En carta adreçada als accionistes de BACSA i socis del Club de Tennis Camprodon, ha comunicat la seva renúncia al càrrec de president de l'entitat el Sr. Narcís Prat, després d'exercir-lo durant els darrers nou anys. Interinament ha assumit la presidència el fins ara vice-

president Sr. Ricard Rabassa i Anguera.

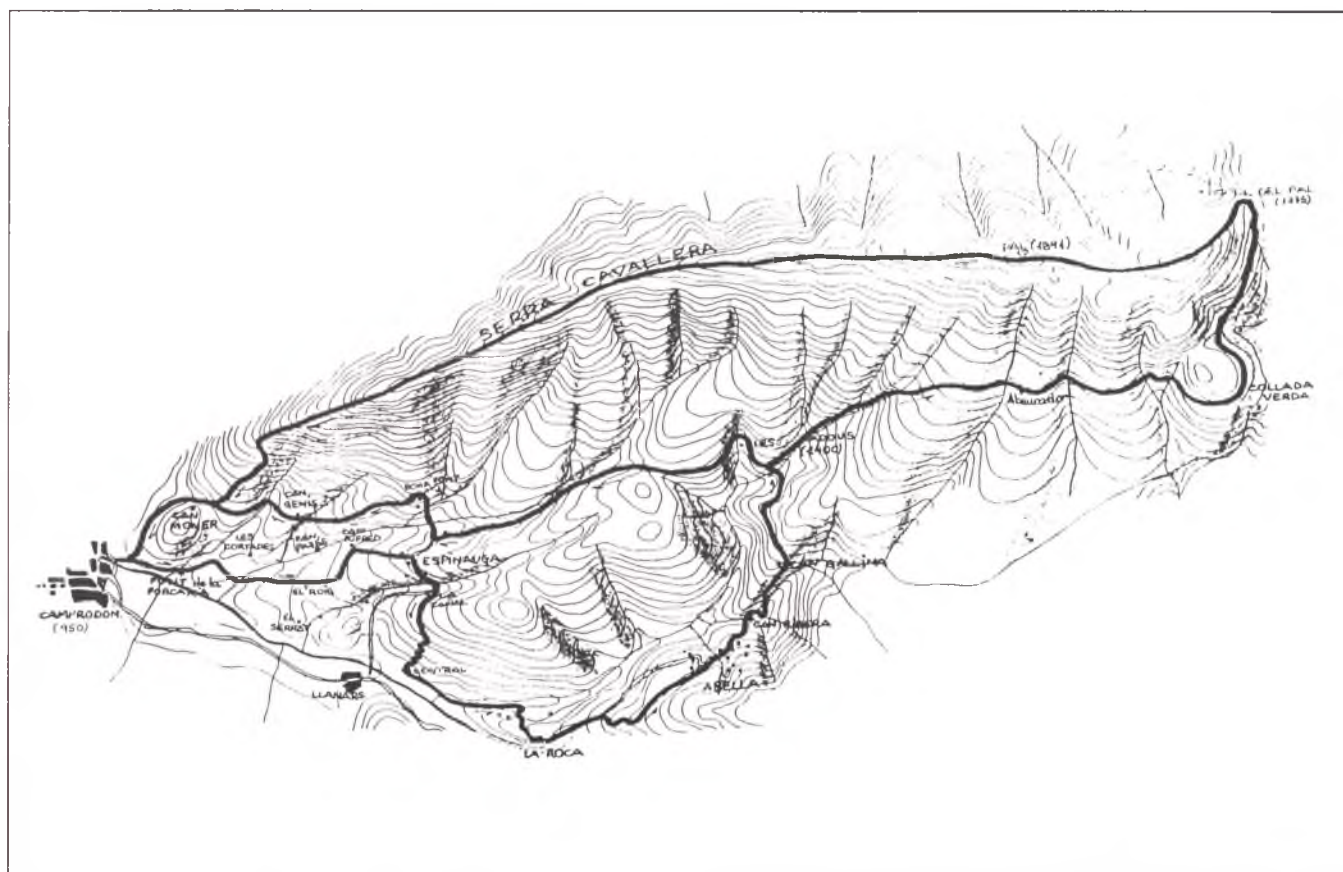
Tanmateix en l'Assemblea de BACSA, celebrada el 10-5-92, s'acordà per unanimitat tancar definitivament l'accés a ser accionista de l'entitat, llevat que en una Assemblea General es decidís el contrari.

SEU SOCIAL PROVISIONAL DEL CLUB DE GOLF

Sembla proper l'emplaçament d'un xalet prefabricat en els terrenys del Golf, on s'hi instal·laria la seu social del Club i els serveis necessaris per al seu correcte funcionament.

Golf. El proper dia 8 d'agost es disputarà el Trofeu J.Ma. Raventós i Blanch.

ACTIVITATS DE L'SQUÍ CLUB CAMPRODON

Itinerari de l'excursió a la Serra Cavallera.

Dins del seu programa de «Caminades populars» l'Squí Club Camprodon va organitzar durant el passat mes de juliol una anada a Mantet. Especial, malgrat que el temps emboirat ho va deslluir una mica, l'anada al Coll del Pal passant per les Adous i retorn per la Serra Cavallera, una llarga excursió que ofería la possibilitat per als menys entrenats, de retor-

nar per Espinalba des de les Adous. Cal destacar que en total hi participaren més d'una cinquantena d'excursionistes.

Per al mes d'agost vinent s'han programat les següents sortides: Dia 2 Baixada a Toés per les gorges de Carança.
Dia 9 Excursió al cim de la meravellosa muntanya del Carlit.
Dia 23 Volta a Carança.

Dia 30 Sortida en bicicleta de muntanya (falta confirmar la ruta).

Dies 11-12 de setembre; vers el CANIGÓ com a cloenda de les activitats d'estiu.

Des d'aquestes pàgines felicitem els organitzadors i els animem de prosseguir per aquest camí pel bé de l'esport i de l'afició muntanyenca a la Vall.

esports
vivac

C/. Sant Roc, 16 • Tel. 74 13 92
CAMPRODON

esports

1a. TROBADA POPULAR DE MOUNTAIN-BIKE A LLANARS

SETCASES

MOUNTAIN-BIKE EQUIP

Amb aquest nom, el SETCASES ESQUÍ CLUB vol estrenar la secció dedicada a la promoció i pràctica del mountain-bike, segons m'informa el seu president, Carles Fernández i Amer.

El propassat 29 de juny, el SETCASES ESQUÍ CLUB es legalitzà formalment a la Federació Catalana de Ciclisme. Donat l'augment cada cop més gran de la gent que practica el mountain-bike a la nostra Vall, aquest club ha considerat adient possibilitar la federació per a tothom qui desitgi gaudir dels avantatges que té. D'aquesta manera, l'esmentada entitat esportiva podrà organitzar

competicions, així com també participar en totes les proves dels circuits català i espanyol.

Segons afirma el Sr. Fernández i Amer, la filosofia del SETCASES MOUNTAIN-BIKE EQUIP es mig parteix entre el mountain-bike de «passeig» i el «dur». El primer es dirigeix cap a les persones que volen solament entretenir-se i passar-s'ho bé, gaudir de la fotografia i la gastronomia, així com també conèixer tots els camins i corriols que formen l'entramat de la nostra Vall. El segon ja es refereix a tots aquells que volen posar-se en forma físicament, i gaudir de l'exercici dur.

Segons en Carles Fernández, com a símbol d'unitat i d'imatge, el SETCASES MOUNTAIN-BIKE EQUIP ha dissenyat

un conjunt de maillot i pantalons amb els colors del Club, corroborant aquesta idea els hostals CAN JEPET, LA CABANYA, LA COMA, CAN MIRANDA, EL PIRINEU, EL MOLÍ, LA TABERNETA, així com també el Pub JB, i la botiga CA LA NÚRIA.

D'aquesta manera el SETCASES ESQUÍ CLUB queda obert a tots aquells esportistes que desitgin formar part de l'equip MOUNTAIN-BIKE, i així donar a aquesta Vall el servei que es mereix.

Amb aquest petit escrit crec haver correspost als desitjos d'en Carles Fernández, al qual li desitjo molta sort, així com també li dono la meva enhorabona per aquesta iniciativa.

coneguem millor:

MATEU SERGA I BAÑERES

Data i lloc de naixement: 29 de setembre de 1955.

Professió: Assessor financer.

Idioma habitual: Castellà i també el català.

Diari: La Vanguardia.

Esport: Tennis i esquí.

Aficions: Música.

Artista preferit: Donald Sutherland.

Equip de futbol preferit: El Barça.

Programa de T.V.: 30 minuts.

Beguda: El vi.

Plat preferit: Carn a la brasa.

Què li falta a la Vall: Aparcaments a l'entrada dels pobles.

Què li sobra a la Vall: Una planificació urbanística poc acurada.

SOBREVIURÀ EL CATALÀ A LA PRESSIÓ DE LES LLENGÜES UNIVERSALS ?

Josep L. Adroher. (Girona). Estiuejant.

Com a català m'agradaria que perdurés sempre. Ara bé, penso que malgrat que en un futur proper es seguirà parlant, més a la llarga s'anirà transformant en una llengua diferent que, tal vegada, en continuaran dient català.

Ramon Caravalls i Pujol. (Barcelona). Estiuejant.

Això només dependrà de la nostra voluntat de sobreviure com a poble. Confiem que en el futur cada cop més catalans parlin i escriguin el català i alhora el castellà, l'anglès, l'alemany i si convé el xinès. Això seria molt positiu per Catalunya.

Marí Pujol i Suriñach. (Camprodon).

Dependrà de la capacitat de l'Administració i de la gent en general de ser capaços d'aconseguir que la majoria de la població del nostre país, sigui conscient que la llengua catalana és el fonament de la nostra cultura sense que aquesta conscienciació pugui ser vista com una agressió. Tot i que potser s'hauria de tenir en compte un aspecte més prosaic, com és la rendibilitat econòmica que ens dugui a desprendre'ns de l'ús del català com a llengua comercial.

Bernat Delerue. (L'Illa; França).

Crec que no morirà. Fa sis anys que resideixo entre Barcelona i Camprodon i cada vegada parlo més el català amb tothom. Per a mí s'ha convertit gairebé en la llengua de cada dia.

Miquel Vila i Picola. (President de la Unió de Botiguers de Camprodon).

Mentre hi hagi catalans la llengua perdurará. Les noves generacions el coneixen millor i en garanteixen la continuïtat.

Xavier Solà i Planella. (Camprodon).

Continuarà, perquè hi ha gent jove que puja fort i la sent molt com a seva.

Robert Vila i García.

A curt plaç potser sí, però a la llarga penso que les llengües majoritàries s'aniran imposant. Actualment ja és ben palès que l'anglès cada vegada, és més present en tota mena de prospectes en adquirir determinats productes.

Miquel Solé i Poquí. (Mataró).

Depèn de nosaltres. Haurem de continuar lluitant com sempre. Sembla que darrerament, fora del principat a la resta dels països catalans hi ha una tendència al reviscolament de la llengua.

Maria Iglesias i Solà. (Camprodon).

Penso que sobreviurà. Ha sobreviscut molts entrebancs i no crec que desapareixi.

xerrem amb:

max cahner

Max Cahner i García neix a Renània l'any 1936. Editor, polític i historiador de la literatura. Resident a Catalunya d'ençà del 1939. El 1964 fou expulsat de l'Estat Espanyol per la seva activitat nacionalista. Impulsà la nova època de Serra d'Or (1959) i creà en 1961 «Edicions 62». El 1972 fundà «Curial Edicions Catalanes». Promotor de la Gran Enciclopèdia Catalana. Vice-president del Club Ramon Muntaner. Del 1980 al 1984 fou conseller de cultura de la Generalitat de Catalunya. Del 1985 al 1987 president de la «Universitat Catalana d'Estiu». El 1986, comissari del projecte del «Teatre Nacional de Catalunya». Editor del diari «AVUI» (1987). President de Premsa Catalana S.A. (1988-91) Diputat al Parlament de Catalunya (1988). Llicenciat en Ciències químiques, doctor en filosofia i lletres i professor de literatura catalana a la Universitat de Barcelona des del 1975, és autor de diverses obres i des de la seva represa (1986) dirigeix «Revista de Catalunya».

—Senyor Cahner des de la perspectiva que li dóna la seva llarga experiència en el tema, com veu la situació actual de la llengua catalana?

—És una llengua cada cop més coneguda i parlada, especialment per les noves generacions, però això no vol dir que la parlin a casa seva. Hi ha una manca d'assimilació del català com a llengua personal. Això ens podria conduir a que hi hagués més gent que el parlés però menys que ho fes com a llengua personal.

—M'està dient que esdevindria una llengua de museu?

—Si no féssim res potser sí. L'ensenyament de la llengua està molt bé i s'ha aconseguit molt, però no hi ha la pressió social que hi havia abans, per molts factors; proporció catalano-castellano parlans, viure en zones concretes, etc. A comarques com el Ripollès, la Garrotxa i d'altres, aquest fenomen encara no s'ha produït i si no hi ha una nova onada d'immigració,estic convençut que per exemple a Olot d'aquí a vint anys tothom parlarà català com a llengua personal. A les zones metropolitanes això és difícil.

—Creu que el català hauria de ser l'única llengua oficial a Catalunya?

—Hauria de ser a l'Estat, en els organismes oficials d'aquest, tan oficial com ho és el castellà, vull dir que si una persona envia una carta en català a les Corts li contestin en Català. I igualment a Europa, de la mateixa manera que un ciutadà danès pot trametre una carta en la seva llengua al tribunal de La Haia, per citar un exemple. Estem barallant-nos fa cinc anys que si al Senat el dia que es parla en la comissió d'autonomies, es pot parlar en català, basc o gallec. A Suïssa un senyor que és de la Suïssa italiana al parlament parla en italià. L'única solució és que el

català i el castellà siguin idèntics, com ho són el francès, italià i alemany a Suïssa, per exemple. Si el català no disposa d'un estatus fort i una protecció, deixarà de ser útil.

A SUÏSSA UN SENYOR QUE ÉS DE LA SUÏSSA ITALIANA AL PARLAMENT PARLA EN ITALIÀ. L'ÚNICA SOLUCIÓ ÉS QUE CATALÀ I CASTELLÀ SIGUIN IDÈNTICS

—És això factible dins l'actual context polític?

—Convergència ho desitja però no crec que porti una política per aconseguir-ho, si més no que es pugui entreveure. Molt diàleg i molta prudència, però passaran vint-i-cinc anys més i tot continuarà igual. I mentrestant el govern central intenta posar tantes traves com pot. Potser sí que a base de ser molt amics amb els socialistes amb el temps es plantejarà i ens comprendran, però jo en tinc els meus dubtes.

—L'únic camí és la independència?

—No cal. El que s'ha de ser és nacionalista i defensar la Nació amb la igualtat de drets de qualsevol nació d'Europa. A mí m'interessa molt poc perdre el temps dient que vull ser independent, que l'Estat Espanyol no ha d'existir, crec que el que cal fer és defensar els drets dels catalans, el marc jurídic i estatal s'ha de supeditar a aquests interessos.

—Hi ha manca de sentiment nacional?

—Jo preguntaria; a Itàlia la gent se sent italiana i fa manifestacions d'italianitat. En certa manera això és normal. Si ara hi haguessin unes recessions molt clares la gent reaccionaria, però és que les coses són tan subtils que la principal obligació recau en els partits polítics.

—Observa potser una falta d'interès en el jovent pel fet de no haver viscut anteriors èpoques més repressives?

—És cert que hi havia una joventut polititzada a l'època d'En Franco però a la gran majoria els hi era igual i en el fons ja els hi estava bé el castellà. També ara hi ha gent molt reivindicativa però una gran part no tenen aquesta actitud. A vegades he sentit dir a qualche dirigent «És que la gent no tiba». És clar que no tiba, però és que per això hi ha els partits polítics.

CONVERGÈNCIA ÉS MASSA PRUDENT I EL GOVERN CENTRAL POSA TANTES TRAVES COM POT

—Arribarà a desaparèixer qualche dia el costum de parlar en castellà força estès en una determinada classe social catalana, especialment barcelonina?

—La classe sempre existirà en una economia de mercat i sempre hi haurà gent que es voldrà distingir per una mena de tics socials, entre els que evidentment hi ha els lingüístics. De tota manera ara, quan els convé, ja són bilingües.

NO CAL LA INDEPENDÈNCIA EL QUE CAL ÉS ACONSEGUIR ELS MATEIXOS DRETS DE QUALSEVOL NACIÓ D'EUROPA

—Cal que el català sigui obligatori per poder accedir a qualsevol càrrec de l'administració autonòmica?

—No solament això sinó que s'han d'exercir totes les funcions en català, el que passa és que per

respectar els drets que tenen els castellano-parlants cal conèixer també el castellà.

—Quin és el seu parer respecte de la situació lingüística a la Catalunya nord?

—Com a llengua personal el català hi està desapareixent, ens trobam a la cua d'un procés de substitució lingüística. En canvi estem en un procés de signe contrari quant al coneixement de la llengua. Als anys cinquanta la parlava encara una part de la població —gent gran— però els joves no la parlaven i gairebé no l'entenien. Ara la coneix tothom altra vegada i fins i tot té un cert prestigi. Saben que hi ha una gent al sud, que moltes vegades és més rica, que parla aquesta llengua i que a més ara poden ser clients. Això fa que els rètols es posin també en català. D'altra banda els polítics l'han començat a usar per dir que són diferents. D'una situació residual de mort s'ha passat a una segona llengua per semblar diferents. La T.V. en català, Ràdio Arrels i el Punt de la Catalunya Nord (amb 2.500 exemplars) han contribuït a aquest canvi.

L'ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA HA D'EXERCIR TOTES LES FUNCIONS EN CATALÀ

—Què faria per millorar la situació de la llengua?

—Procurar des de les institucions que els funcionaris fossin més curosos en aquest tema i subvencionar molt fortament la premsa escrita en català. Al nostre país la premsa comarcal ha estat un factor molt important de catalanització. Deixar al lliure mercat aquestes coses és condemnar el català a la seva desaparició.

Esteve Amigó

notícies de la vall

El poble es va remodelant...

A l'interior del pavelló tot esperant el dinar...

La pluja va aigualir la festa i el vell pavelló ens va tornar a treure les castanyes del foc. (Si no hi fos l'hauríem d'inventar...).

Dins del pavelló, bon humor, i la gana feta!

Fora, improvisada llangonissatada!

— Déu n'hi do, dels comentaris a la meua modesta secció. Per començar la Redacció de PONT NOU m'ha fet arribar les queixes d'algun membre de la Coral pel meu comentari a l'ensopida interpretació de l'himne a l'Alegria amb motiu dels actes de la supressió de la frontera de Coll d'Ares. De veritat que em sap greu amics cantaires, especialment perquè soc un fervent admirador de la tasca que esteu fent i puc afirmar que aquests darrers anys són ben poques les actuacions de la Coral que m'he perdut. Però, amb la mà al cor m'heu de reconèixer que la interpretació esmentada, pels motius que vos, no va ser, diguem-ne... brillant Ara, em consolo pensant que les queixes a una crítica, que pretén ser respectuosa i constructiva, només surten d'un parell de desafinats des veus dissonants que possiblement no se n'enterin de la qualitat de les interpretacions dels seus companys.

— L'altre dia, passejant pel malhaurat pas seig-abocador-dipòsit de materials, de la Font Nova, de sobte me n'adono que en Rovelló l'incansable remodelador del poble, està enderrocant una de les últimes cases del Campromon antic, al carrer Freixenet. Naturalment l'enderroc de l'antiga casa d'en Pull, té com a objectiu fer-ne una de nova, i... déu n'hi do, mica en mica i sense fer enrenou... Perdoneu-me però no he pogut evitar l'evocació nostàlgica de les antigues postals que ens mostraven la imatge d'uns darreres amb els seus horts, ja definitivament perduda.

Ben pensat quan no quedin més cases per tirar a terra ens podríem dedicar tots ple gats a fer una rentada de cara general al poble... que ara amb la frontera oberta la ger que puja es pot començar a escampar cap a Prats, i amb la comparació de com tenen el poble de net i arreglat en sortim molt malparats... no sigui el cas que, submergits en l'autocomplaença, —com la d'aquell lector d'El Pont Nou que s'irritava davant d'una editorial— potser quan ens en vulguem donar compte, ja haurém perdut el tren sense remei...

— El dia de Sant Antoni, vaig agafar la bicicleta, —fidel jo a la meua maquineta no cor taminant—, i vaig pujar al Pla del Bonaire. Vai lamentar com cada any l'escampada d'automòbils, encara que em va semblar que enguany no n'hi havia tants, potser perquè com qualsevol cada any el temps fins a darrera hora ens va fer patir, —jo per si d'un cas ja portava la meua capelina—. Finalment el Sant es va compadir dels seus constants i fidels visitants ens va obsequiar amb un dia molt acceptable, especialment si tenim en compte la disbauxa meteorològica d'aquesta primavera-estiu.

— El que no va tenir pietat de nosaltres va ser Sant Patllari, —o potser va pensar que jovent el que volia era aigua, doncs... aigua

ojo!— Ara, jo com la resta de vilatans, que el veu volíem era fer la festa anant passejant a la mont tot gaudint d'un dia ben assolellat i badar avant de gegants, músics, ninots i agosarats dolents enfangats fins les orelles, ens àrem quedar amb un pam de nas. I es que mb tots els respectes li he de dir —al Sant— ue no n'encerta ni una, i que això de remuar-se i enfangar-se només te gràcia si fa un ia ben xafogós...

— Doncs... vès mira! resulta que trobo ue les obres del carrer València queden força é, —crec que ho havia de dir encara que questa afirmació em porti les crítiques d'algun company—.

— Déu n'hi do del marro silenciós que 'ha muntat com a conseqüència de la imprudent escridassada d'uns joves davant de la residència de la guàrdia civil. Ara, si imprudent a ser l'escridassada, irresponsable ha estat la epresàlia presa en forma d'estricta legalitat. 'erquè ja sabem el que passa quan s'apliquen es normes exhaustivament i persistent, —els eroports es saturen, els passos fronterers es olapsen...—. De les institucions hem d'esperar sempre la lucidesa que porti a desactivar es tensions en comptes d'incitar-les. Temo ue per aquest camí, de la infantil plantada de es forces de seguretat davant de la rotonda sperant la sortida dels escolars a l'assumpció ver aquests de l'expressió QUE SE'N VAGINI! omés hi hagi un pas. Voldria equivocarme...

— Com puc deixar de referir-me a les olímpades...! Deixant ben clar que pel cap i asal no m'hi veuran aquests dies, confesso ue en faig un seguiment televisiu més o nenys constant.

De l'arribada de la torxa olímpica em va rgradar especialment, a més de la magnífica teessa que simbolitzava el foc, el discurs d'en Pasqual Maragall, cita poètica, inclosa, —o votser especialment per aquesta cita—. És clar ue llavors encara no se m'havia fet tan evitent la cursa de l'alcalde cap a la presidència te la Generalitat, i ull! que això pot ser el naivement d'una nova sèrie, ara que s'acaba la an «sobada» de Dallas.

Se'n sortirà en Pasqual amb el seu discurs l'espanyolisme-perifèric?

Podrà fer entendre als serbis que la realitat nacional catalana és tan espanyola com la universitat de Salamanca?

L'abandonaran els seus companys del vesoe?

Aconseguirà la fidelitat d'en Nadal?

S'haurà de batre en duel amb l'ibarra en el camp neutral de «los Monegros»?

Ondia! i jo que parlava d'olímpades!. Deu ver cosa del subconscient...

Voler

La polèmica plantada diària a l'hora de sortida d'escola.

Sant Antoni va poder fer la festa voltat de negres nuvolades.

La processó de la imatge del sant al voltant de l'Església.

ELS VELLS SÓN LA MAJESTAT DEL POBLE...

per la Carmeta de Cal Conde

Tres instantànies dels actes que amb motiu del Dia dels Malalts es celebraren a l'Hospital Municipal de Camprodon.

El dia 24 de maig, dedicat als malalts, en el nostre Hospital Municipal es va celebrar una gran festa, començant amb un bon esmorzar. Després del rés del rosari, la missa fou dita molt solemnement, presidida pel Sr. Alcalde, el Sr. Delegat de Sanitat i membres de la comunitat del «Poble de Déu». Les germanes presidides per la Mare Superiora cuidaven de l'ordre i el bon comportament de tots els assistents que vestits de festa i posats en els llocs corresponents feien goig de veure, es pot dir que hi érem tots. Els cants seguits amb bona voluntat feien més solemne la missa celebrada per Mossèn Francesc. Les ofrenes foren portades per dues persones grans i una germana. Quan va acabar l'acte religiós i ja tothom era a la sala gran, es va oferir un preciós ram de flors a la Sra. que li diuen «La Pubilla» per ésser la que fa més anys que resideix aquí. Acte seguit fou recitat un petit discurs per un altre resident per agrair a tots els que varen prendre part en l'organització de la festa, amb les germanes al davant i tot el personal que

aquí treballa i ajuda a la bona marxa de tot el que aquí es fa. Amb expectació se'ns va ser servit un esplèndid dinar sorpresa que féu les delícies de tots, no hi faltava res. A les cinc de la tarda la festa continuava amb un complet berenar-sopar ajudat per unes senyores voluntàries molt carinyoses i amables. Amb una forta tempesta de pluja, llamps i trons, pujà per la costa amunt, la Coral Camprodonina, que ens va obsequiar amb les belles cançons de la terra molt ben interpretades i dirigides pel seu director. Entre cançó i cançó foren recitades boniques poesies dedicades a la nostra vila aimada i entre el bon tocar del violí, els cantaires de bona i educada veu, les poesies i l'alegria de tots els assistents a la festa se'ns va passar el dia, ditxós dia per tots. Els residents fórem obsequiats amb un petit quadret amb la Mare de Déu del Remei com a bon record de tan esplendorosa festa. ¡Gràcies!

Penso en lo bo que seria que la gent es dedicués a pujar més sovint la petita costa que porta a l'Hospital per oferir als residents

una estona d'esbarjo i distracció, donant-nos així la impressió de que no ens oblidem i pensem que potser al passar el temps no tinguin lloc millor que el que ara ocupem.

AGRAÏMENT

El nostre agraïment més gran per eixa festa que vivim, per tot el que aquí tenim i per tantas coses que s'hi fan, les Germanes en primer lloc, per l'immens treball de cada dia i que en tot posen l'energia que els dicta el seu cor. Les guardi el bon Déu de mal, per fer amb salut, pau i alegria i durant anys el que caldria anar fent bé per l'hospital. També el nostre agraïment a tots els qui aquí treballen per fer-ho tot complaent i també per aquella gent que la seva mà allarguen. Amunt, sempre amunt l'hospital am tot el seu personal.

Carmeta Casals

Camprodon 24 de maig de 1992

HOTEL *Giuell*

HABITACIONS AMB
BANY, TELÈFON i
TELEVISIÓ (12 canals)

Plaça Espanya, 8 - Tel. (972) 740011
17867 CAMPRODON (Girona)

La Plaça *Restaurant*

CUINA CASOLANA SELECTA
TRACTE DISTINGIT I FAMILIAR

GALETES BIRBA

LES GALETES

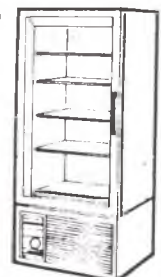
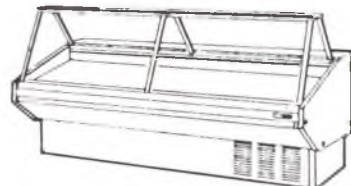
Pl. Espanya, 3
Telf. 74 07 39

17867
CAMPRODON

FERRETERIA - GANIVETERIA - DECORACIÓ - DROGUERIA - INSTAL·LACIONS FRIGORÍFIQUES

C/. València, 34 - C/. Monestir, 22 - Tel. (972) 74 01 10
17867 CAMPRODON (Girona)

sports
RENARD

Carrer València, 50
Telèfon (972) 740313

17867 CAMPRODON (Girona)

MATERIAL TECNIC PER TOTS ELS
ESPORTS I LLEURA

ESQUIS DE PRIMERA MARCA
TECNICS EXPERTS EN FIXACIÓ D'ESQUIS

SALOMON - LOOK - TYROLIA
GEZE - MARKER

Cal Xel

ISAAC ALBENIZ, 1
TELE F. 74 00 84
CAMPRODON

*EL REBOST DEL
PIRINEU CATALÀ*

ENRIC SUNYER I COMA

Nasqué a Barcelona l'any 1929, però és oriund de Camprodon per part de mare. El seu avi Josep Coma, del llinatge dels Coma, sabem que estava vinculat amb la masia La Coma.

La seva gran passió per la muntanya des de jovenet, el portà a estudiar geologia. Ja abans d'iniciar estudis universitaris a París, col·laborà amb l'Institut d'Estudis Pirenaics a l'Universitat de Barcelona i amb el Museu de Geologia del Parc de la Ciutadella, des d'on obté una beca de la Fundació Marc per realitzar un estudi geològic dels terrenys primaris del Pirineu. Aquest estudi serà el tema de la seva tesi doctoral, degudament

corregida i ampliada, publicada anys més tard als EEUU.

Es llicencià en ciències geològiques a la Universitat de la Sorbona de París on romangué com exiliat voluntari fins la vaga estudiantil de 1968. Des d'aquí intervingué en la fundació de l'Institut Europa, que més tard passaria a ésser Université Européenne, actualment domiciliada als Estats Units.

Ha publicat varis treballs sobre geologia de Camprodon, apart de la seva tesi doctoral que hi dedica un llarg capítol: «Un nuevo trilobites en Camprodon (Gerona) i Nota sobre la Tremolita del Pic de Nou Creus y del Pic de l'Infern (Pirineo Catalán)».

Actualment és cap de l'«Institut of Planetary Geology» d'aquesta universitat europea i a casa nostra és president de l'Associació per a l'estudi geològic dels Països Catalans i del Centre d'Estudis Pirenaics.

La seva especialitat l'ha portat a descobrir a la Vall de Camprodon un impacte de meteorit de 7 km. de diàmetre, el primer descrit a Espanya i ja publicat sota el títol: «Trets fonamentals de l'estructura circular de Camprodon».

Durant aquesta exposició sobre la Farga Catalana, tindrem l'ocasió de poder parlar amb ell i que ens expliqui coses sobre la geologia de Camprodon.

Ben aviat... una exposició sobre

LA FARGA CA

Sembla que de fa un parell d'anys estem en presència d'una represa en l'estudi de la Farga Catalana. Queden lluny els estudis bàsicament històrics de Gallardo i Rubió (1930) fets en ocasió d'una reproducció d'una Farga Catalana a l'exposició de Barcelona del 29, de E. Gralls (1972) i la maqueta de la farga al Museu de Ripoll, o els de Madurell i Marimón, i encara més, els inicis del coneixement de la Farga Catalana, que van encetar Valls i Taberner els anys 1918. A França els estudis sobre el tema ens precedeixen en molts anys, com en tantes coses, un primer estudi concret sobre la farga es de l'any 1775 fet per C. Tronçon de la Cudray, especificant «Memoire sur les forges catalanes...»

Cal fer notar que a molts museus de l'estranger s'exhibeixen fargues senceres o parcialment objectes de la FC; a Londres el «Science Museum» o a París el museu del «Conservatoire Nationale des Arts et des Metiers». Es pot dir que la Farga Catalana és més coneguda arreu del món que no a Catalunya.

Sembla però, com hem dit en un principi, que la promoció d'aquests últims anys de l'Arqueologia industrial ha fet desvetllar l'interès per l'estudi de les restes de fargues, primer al Pirineu francès i després a la resta de Catalunya. Un primer pas va ésser donnat amb el llibre de Pere Molera, el Llibre de la Farga, el 1983 i darreterament la tesi doctoral que sobre metalúrgia del ferro elaborat en les fargues catalanes, ha publicat l'Institut d'Estudis Catalans, escrit per la Dra. Júlia Simón (1992) i esperam ben aviat la publicació de l'estudi de Mascarelles sobre les fargues de Girona.

Aquesta represa sembla que s'accentuarà amb el futur, l'any 1993, Simposi Internacional de la Farga Catalana. Prèviament a aquest simposi, han estat fetes ja algunes exposicions sobre el mateix tema, la primera a Ribes de Freser l'estiu de 1991, la qual es va traslladar als Estats Units a la seu de la European Univer-

Aquarel·la de V. Serra, on hom pot veure, al peu de la fotografia els noms dels diferents components d'una farga.

FALANA A LES VALLS DE CAMPRODON

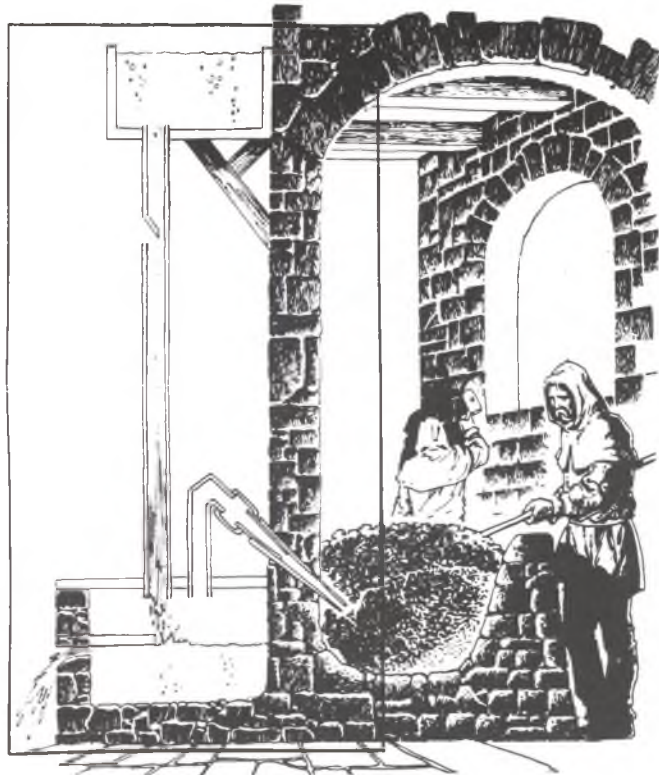
sity la tardor següent i aviat ho serà també a Pequín, en ocasió del Congrés Internacional de Geologia. Volem també fer resaltar que una propera exposició es farà a Camprodon el proper estiu.

EL PROCEDIMENT METALÚRGIC CATALÀ

La Farga Catalana pròpiament dita es desenrotllà al llarg dels segles XVII, XVIII, i mitjans del XIX fins a l'expansió industrial que generalitza els alts forns. Cal també saber com va evolucionar a partir d'altres mètodes més senzills, ja que sabem que l'home elabora ferro fonent-lo des de fa molts anys, des de que començà l'edat del ferro precisament uns 2.000 anys abans de Crist.

En aquesta època podem pensar en uns forns rudimentaris excavats a la terra, els dits forns prehistòrics, com un que estem estudiant a Begues. Possiblement se'ls injectaria aire, a pulmó, insuflat amb canyes per varis operaris a la vegada o fins i tot aprofitant períodes ventosos per aprofitar l'aire natural. Un procediment més avançat, anterior a la Farga Catalana seria el Forn primitiu, o el procediment basc, que donaria lloc a les Ferreries del Nord d'Espanya, que poden insuflar aire més sec amb enormes manxes. Seria el mètode probablement utilitzat a l'Edat Mitjana, i necessàriament a les contrades no pirinenques, escasses de corrents d'aigua. Es citen en documents medievals amb el nom de «manti-ques» (manxes).

Però, com es pot passar d'un procediment a l'altre?. Al Pirineu francès coneixem les «molines a fer» que deurién ésser els llocs on es batia el ferro, però no precisament on es fonia. Aquestes molines estan accionades per una corrent d'aigua igual que els molins paperers o de fusta, però sols accionaven el martinet. Semblen per tant anteriors a les Fargues Catalanes i posteriors a les Fargues primitives accionades per man-

Dibuix fet per l'Enric Sunyer i Coma, on hom pot veure l'estructura d'una farga.

xes. Al Pirineu francès ja es coneixien de feia temps concentracions d'escòries (deixalles de les forneries), on no hi podia haver fargues per la manca d'aigua. Posteriorment nosaltres hem trobat al Pirineu català el que suposem són forns primitius. A Catalunya no hem trobat testimonis de «molines de ferro» en topònims, el que fa pensar que la transició es dugué a terme en territori francès pirinenc. Es podria extrapolar que els que treballaven el martinet es donessin compte que a prop del corrent d'aigua que movia la roda hidràulica, s'hi produïa una corrent d'aire, la qual podria avivar el foc.

I efectivament, el procediment català aprofita el corrent d'aire que produeix un salt d'aigua continuu per avivar el foc i augmentar les calories del forn de fusió. El procediment comú és fer baixar un corrent d'aigua per un tub vertical proveït d'una perforació en forma de tub orientat cap al sostre amb la finalitat de que no

surti l'aigua que baixa pel tub general, i que absorbi aire. Aquesta aigua barrejada, amb bombolles, cau a una caixa on es tornen a separar l'aigua i l'aire quedant aquest a la part alta. Si el nivell de l'aigua es manté constant amb una sortida graduable l'augment d'aire separat actuarà a pressió la qual es pot aprofitar conduïda per un espirall en direcció al forn per avivar la fornal i elevar les calories del forn.

Això és el fenomen dit de Venturi, explicat científicament per aquest físic italià de la universitat de Pavia el 1797 i molt després del descobriment fet pels fargaires catalans.

Després de fondre el ferro, la massa de mineral fos, dit «masser», es porta al martinet per ésser repicat amb el martell i expulsar-ne les impureses...

També al martinet es fabricaven els primers «llingots» de ferro de varis tamanys i mides apropiades per després fer-ne els útils necessaris per a l'agricultura, la llar i la guerra.

Supermercat

ROTA

València, 12

CAMPRODON

Tel. 74 00 43

BERINO

Servei de Taxi
i excursions de muntanya

Tels. (972) 740867 - 741057

**HOSTAL
L'ESCON**

Habitacions
amb bany
calefacció

C/Conflent, s/n
17869 LLANARS
(Girona)

Tels.: (972) 74 03 67
(972) 74 10 62

**HIPICA
MAS BATLLÓ**

ABELLA
VILALLONGA DE TER
(Girona)

Lloguer de Cavalls - Classes
Excursions organitzades - Pupilatge
X. Pastoret - Tel. 74 08 08

VILALLONGA DE TER (Girona)
Tel. (972) 74 06 29
ENTRE CAMPRODON I SETCASES

**FLECA / BOLLERIA
CABANACH**

«PA ARTESÀ CUIT AMB LLENYA»
C/. València, 49 - Tel. 74 01 23
CAMPRODON (Girona)

Sant Roc

BAR - RESTAURANT

HABITACIONS, CALEFACCIÓ I BANY

Plaça del Carme, 4 i 5 - Tel. (972) 74 01 19
17867 CAMPRODON (Girona)

PASSEJANT PER LA VALL

La Vall de les Boletes

Parlar als habitants de la Vall i especialment als Camprodonins de l'emblemàtica muntanya de Sant Antoni pot semblar sobrer. Els seus camins són prou coneguts i qui més qui menys els ha resseguit alguna vegada. De tota manera m'atreveixo a recomanar-vos que assaboriu la placidesa d'un dels vessants menys freqüentats com és la Vall de les Boletes, aturant-vos a la casa que li dona el nom, després d'haver passat, fent una curta marxa, per la font del Mas de Molló a tocar del mateix mas.

De la casa de les Boletes en amunt el camí s'enlaira esborradís deixant sempre a la dreta la muntanya del Forquets i el Torrent de les Boletes, fins que passant per una font-abeurador assoleix tot seguit el Pla de Bonaire des d'on s'arriba al cim per qualsevol dels camins clàssics.

El camí de les Boletes és usat sovint com a via de descens. Sigui com sigui, tal com he dit a l'inici, us recomano que el gaudiu pausadament.

Esteve Amigó

el casal

per
Jordi Romans

En aquest mes Post-Olímpic del 92 ambafats i amb sobredosi de plata, atletes, cronòmetres, estadis, turistes, medalles, autoritats, alemanyes reunificades, Banyoles, C.O.C., controls anti-doping, Terrassa, Vila Olímpica, control de policia, esgrima, himne ianqui, C.O.I., 100 mt. llisos, N.B.C., analgèsics, freedom for Catalonia, Croàcia, hípica, Montjuïc, 200 mt. espatlla, cerimònies, Canal 33, raça negra, esprints, Seu d'Urgell, llessions, terroristes, bronze, rècords, Sabadell, perxa, or i un més que llarg desanimador etc, etc, etc.... el Casal ens ofereix un bon pla de desintoxicació comunitari ampli i variat. Els dies 14 i 15 «El príncipe de las Mareas», la setmana anterior un film segons la crítica un pèl llarg però d'obligada visió: J.F.K. i el dia 8 les hores de terror. També i quasi de rigurosa estrena «Batman vuelve» amb nova partenaire pels dies 22 i 23. Caldrà destacar com a novetats les sessions anomenades «Golfes» que començaran a 2/4 d'una de la nit amb pel·lícula exclusiva i les infantils dels dissabtes a la tarda. I és que amb tot aquest material cinematogràfic ben segur que el dia 31 d'agost cap ni un recordarà el que és una torxa olímpica. (si és pagada).

les festes

JULIOL

El passat mes de juny finalitzaren els treballs de realització d'un nou vitral a l'Església de Santa Maria. Ens hem de felicitar per la reposició que com el del Carme dignifica i embelleix la Parròquia de Santa Maria. El dia de Sant Patllari en finalitzar la Missa s'efectuà la inauguració oficial. El pas del temps ha obert ferides a les pedres i als vitralls que la mà de l'home va esculpir i conjuntar i ara hem de restaurar: La Capella de Sant Antoni, L'esglesia del Carme i dels Dolors.... Aquella dita «la fe mourà muntanyes» ha tingut incidència en la nostra vila.

Com tots els anys celebrarem la novena del Carme i recordarem a Santa Elisabet reina: Filla de Pere III i néta del gran rei Jaume I. Mentre va restar donzella, va viure retirada en el palau reial de Barcelona. Es va casar amb el rei de Portugal i les seves virtuts i la seva fe es celebren a Portugal i a Catalunya.

Havia despertat moltes enveges entre la gent de la cort. Un dels cortesans de més nom sentia per ella afecions amoroses, que la reina sempre va rebutjar. Despitat, el cortesà va jurar que es recordaria d'ell, i féu creure al rei que tenia un patge seu per amant. El rei, furiós, va manar al botxí que encengués una caldera d'oli bullent i que hi tirés el primer que se li presentés en nom del rei. Seguidament, envià el patge a casa del botxí. El patge passà per davant de la Catedral i va entrar a fer oració. El cortesà, ansiós de saber si ja havia fet perdre el patge així que li va semblar que ja tenia temps d'haver arribat a casa del botxí, se n'hi va anar per saber si la voluntat del rei estava acomplerta, però, com que el patge no hi havia anat encara, el botxí va creure que era el cortesà a qui havia de matar, i, sense escoltar paraules ni precs, el va agafar i el tirà dintre de la caldera. A la poca estona, es va presentar el patge, i el botxí dubtà del que havia de fer i ho consultà al rei. La traïdoria fou descoberta i l'honra de la reina posada en bon terreny. Els homes d'armes creien que santa Elisabet els protegia i que per això les armes catalanes sempre sortien vencedores i triomfants en les empreses.

Santa Elisabet tenia tanta gràcia i tan bon aire a caminar i a bellugar-se que quan es movia desprenia una harmonia tota dolça; d'ací que la veneressin les que desitjaven obtenir gràcia de moviments i bonaire.

AGOST

A Font Rubí la Mare de Déu de les Neus. Temps era temps que en tal dia va caure una gran nevada. Tot va quedar blanc de neu, menys una petita clapa de la muntanya. Creguts que allò era un prodigi del cel, van cercar un lloc on no hi havia caigut ni un borralló i van trobar-hi una imatge de Maria. Tothom cregué que era un senyal celestial que havien d'exercar-hi una església.

A Roma, a l'església de Sant Just i Pastor de Barcelona, al carrer dels Agullers i els carrers de la Neu de Sant Cugat, d'en Gimnàs i diverses poblacions del Garraf i del Baix Penedès. A Vilanova i la Geltrú celebra la seva festa en agraïment per haver conjurat una plaga que delmava la vinya.

Una nota típica d'aquesta feta l'havien constituït els balls de bastons i el ball del Fill pròdig.

Les velles puntaifes s'encomanaven a la Verge de les Neus perquè els fes tenir sempre les mans ben netes i eixutes de suor. Les bugaderes i planxadores li demanaven els fes sortir neta i blanca la bugada.

Els antics arrendadors de neu la tenien per patrona i els negociants de glaç que conservaven per a l'estiu el glaç natural de les gelades de l'hivern la tenien amb preferència per advocada.

Quan a primers de 1872, el general Savalls es vegé encorralat en terme de Rocabruna, a Surroca tingué lloc la presència de don Alfons de borbó i Austria i de Maria de les Neus de Braganza, aquestes circumstàncies convertiren Camprodon en la capital carlina. Hi havia les mestrances, on es fabricava material d'artilleria i fuselleria; l'hospital i el lloc de convalescència, la duana, la intendència, l'administració, correus i altres organismes. Cafès i tertúlies explicant accions i batalles a voltes només imaginades. Aquells anys a Camprodon celebraren la festa de la mare de Déu de les neus amb una suor freda de temor i cremant llorer al foc contra els mals esperits i la guerra. La festa a so dels tabals, trets i ballades volia expressar un desig de pau i fraternitat...

Allibera'ns dels nostres pecats d'avarícia i enveja del drac de la ira de l'odi entre germans, de tot altre mal i salva la parla de la gent catalana.
Amen.

Mn. Soler Marfín

Hostal LA PLACETA

Sopars freds
Habitacions amb bany
Plaça del Carne, 9
Tels. 74 08 07
70 15 20
17867 CAMPRODON

Especialitats
en peix

Restaurant LA MURALLA

Catalunya, 13 - Telf. 74 09 00
17867 CAMPRODON

JORDI I PEPI ESTILISTES

HOME - DONA
PERRUQUERIA - MAQUILLATGE
TRACTAMENTS CAPIL·LARS
HORES CONJUNGUDES (OBERT MIGDIA)

Isaac Albéniz, 7
Tel. (972) 74 13 40
17867 CAMPRODON
Girona

Rafael Casanova, 67
Tel. (93) 668 78 01
08750 MOLINS DE REI
Barcelona

Forn Sala

Especialitats en BOLLERIA

Carrer J. Ferrer Bàrbara, 14 Telèfon (972) 740132

17867 CAMPRODON
(Girona)

AGÈNCIA SÁNCHEZ

- CORREDURIA D'ASSEGURANCES
- ASSESORIA FISCAL

València, 45 Tel. 74 03 43
CAMPRODON

GALERIA D'ART

L'art més prestigiós

c/ Ferrer Barbará, 26
17867 Camprodon
Telf. 74 11 95 / 43

*Bac de
Sant Pere*

BAR - GRILL - RESTAURANT
TELEFON (972) 740701

CLUB DE TENNIS
Camprodon

*Sala per a
convencions i
reunions privades!*

*Amb nou accés i obert cada dia.
(Tancat els dilluns excepte festius)*

ANGLADA

- LLIBRERIA
- PAPERERIA
- JOGUETERIA
- OBJECTES D'ESCRITORI

València, 17 Tel. (972) 74 02 79
CAMPRODON (Girona)

salut

per
Jaume Iglésias
i
Solà

TENIM CURA DE LA NOSTRA BOCA ? (I)

La càries dental és actualment la malaltia infecciosa amb més prevalença a la humanitat, sobretot als països més desenvolupats.

És una malaltia d'origen extern, infecciosa i que no té una resolució espontània, sinó que abandonada al seu curs té com a conseqüència la total destrucció de la dent afectada. La seva aparició és sempre posterior a l'erupció de la dent a la boca i el fet més destacable és que les seves conseqüències directes sobre l'estructura de la dent comporten la seva

progressiva destrucció, sense possibilitat de cicatrització ni de regeneració espontània de les lesions i per tant el seu tractament ha de ser o bé l'amputació i pèrdua de la peça afectada, o bé el tractament conservador, que passa per la neteja de la lesió i la seva posterior reconstrucció. Aquest tractament comporta despeses importants de temps i materials, la qual cosa vol dir que el cost del tractament reparador és elevat. La forta càrrega econòmica d'aquests tractaments justifica, a més de les implicacions sanitàries, la necessitat d'una política preventiva tant a nivell individual com col·lectiu.

Parlarem de com es produeix la càries, quins són els factors que la desencadenen i les mesures que podem aplicar i caldrà que ens fem la pregunta: Tenim cura de la nostra boca?

Jaume Iglésias i Solà

el temps

Aquest any ens trobem amb unes condicions especials pel que fa al temps, sobretot tenint en compte que feia anys que el final de primavera i l'entrada d'estiu era més benigne amb nosaltres. I si ho meditem bé hem de reconèixer que se'ns fa més pesat un temps seguit de pluges que no pas de bon temps. Per altra part, en el punt geogràfic on vivim, el règim pluviomètric més alt és de primavera i d'estiu, diferentment d'altres llocs que ho és de tardor i d'hivern. en el cas nostre i, basant-nos en una estadística sobre trenta anys feta pel Dr. Agustí Xercavins, corresponen 140 litres de pluja per al mes de juny, després, amb una mica menys, el maig i, segueixen, encara sobre els 100, el juliol, l'agost i el setembre. A finals d'any, la mitja passa dels 1.100 litres.

És veritat que enguany les dades resulten una mica extraordinàries: el maig amb un 50% de més i el juny gairebé el doble de la mitja de referència. No es tracta, però, de cap cas excepcional; fa vint anys, el 1972, es produí un cas semblant, amb quantitats lleugerament inferiors, però seguint un juliol molt mullat amb gairebé tres vegades la mitja. Els anys 1987 i el 1990 també foren d'aigua abundant durant els tres mesos comentats; amb la particularitat que el 6 de juny del 87 es produí un d'aquells grans temporals que, en un parell d'hores van caure 123 l., afectant sensiblement el nivell normal del riu i transformant els carrers, una bona estona, en veritables rieres.

Hem parlat de l'any 1972 que fou de molta pluja i, com a contrapartida, podem dir que el 1973 fou potser el més sec que se'n tingui notícia, amb la meitat d'aigua, a final d'any, en relació amb la de l'any anterior. De totes maneres, com a total anual, el més baix correspon a l'any 1945 amb 716 litres. El 1973 amb 844l. es pot considerar més sec per la senzilla raó que es van recollir 280 litres a final d'any, del 20 al 25 de desembre.

Com que el temps no segueix cap norma i només depèn dels corrents d'aire que estableixen els anticiclons i les depressions, podem afegir com a dades curioses que el juny del 1965 només es van recollir 36'9 l.; el del 1966, 27'8l. ; i el del 1967, encara menys, 11'6l. amb el ben entès que es tracta del més més plujós a Camprodon.

Com a cloenda, em sembla que hi escau una anècdota comentada fa de vint-i-cinc a trenta anys durant l'estiu. Era un any que feia uns matins esplèndids; les tardes, més o menys plovia cada dia. Uns estrangers van passar uns dies entusiasmats; es llevaven de bon matí i cada dia sortien d'excursió; arribaven a casa, dinaven i es ficaven al llit. Al vespre sortien a veure les sardanes o feien la volta per la vila. En canvi, els que feien vida de casino estaven desesperats: «cada dia plovia».

Què hi farem! És així...

Llorenç Birba i Perramon
juliol 1992

bústia

AGRAÏMENT

En uns moments que la societat en la que vivim té tan poc en compte les relacions i els valors humans, hem pogut rebre en la nostra pròpia pell molts d'aquests valors que tan anyorem diàriament i que sovint, pel nostre atafagament, oblidem.

El passat dia 3 de maig, vàrem patir un accident a la muntanya de TREGURÀ DE DALT, quan fèiem una excursió amb bicicletes de tot terreny. Per tots nosaltres van ser moments molt difícils, moments d'angoixa que ens costarà d'oblidar. És molt el que hem perdut.

El sentit d'impotència, desesperació i tristesa que ens envaïa va ser molt gran: Un cap de setmana que en principi podia ser molt divertit, va canviar les nostres vides.

Sempre havíem sentit i ells ens ho havien dit moltes vegades que entre la gent de muntanya s'estableix una solidaritat i un lligam que ajuda a superar els obstacles i les dificultats més imprevisibles. Ara ho hem pogut comprovar.

Voldríem aprofitar aquestes pàgines per agrair de tot cor a tota la gent de la VALL DE CAMPRODON, l'ajuda, solidaritat i l'afecte que ens demostraren a totes les famílies afectades en aquells tristos moments i en els dies posteriors.

Malgrat serà difícil d'oblidar el que va passar, no oblidarem mai tot el que vàreu fer per nosaltres.

Estareu sempre en el nostre record.

Moltes gràcies a tots.

Molins de Rei,
30 de Maig de 1992

GENERALITAT DE CATALUNYA

Cap a Europa

La Generalitat és conscient que els ciutadans de Catalunya no tenen prou informació sobre el procés d'unificació europea i el Tractat de Maastricht, i es proposa millorar aquest coneixement.

UNA EUROPA SENSE FRONTERES

El dia 1 de gener de 1993 comença el mercat interior europeu, el mercat sense fronteres.

Aquest mercat assegura la **lliure circulació de persones, capitals, mercaderies i serveis.**

El mercat interior europeu oferirà més productes i serveis, a millor preu i qualitat, en eliminar-se els efectes negatius dels monopolis i fomentar-s'hi la competència.

Els nostres empresaris tindran accés lliure i sense entrebancs al mercat més ric del món, el mercat interior europeu. Però al mateix temps tindran més competència.

Per tant, la Comunitat Europea ens obliga a progressar, a ser més competitius, a tenir i oferir un més gran nivell de qualitat.

Per a progressar, Catalunya ho haurà de fer amb Europa.

els ajuntaments informen

REGISTRE CIVIL DE CAMPRODON

MES DE MAIG 1992

No hi ha naixements.

Matrimonis:

ARCADIO ALIBES COMBAU de Sant Joan Abadesses amb MONTSERRAT CAMBRAS SAQUES de Sant Pau de Segúries dia 2 de maig de 1992

MIGUEL LUENGO TORRENT de Camprodon amb MARIA JULIA SARRIA BLAZQUEZ natural d'Orcera. dia 23 de maig de 1992.

Defuncions:

MIQUEL PLANELLA CANAL 21.05.92 C/Ferrer Barbara nascut el 25.10.1901 a Vilallonga de Ter. FRANCISCO ROCA DUÑACH 29.05.92 C/Sant Roc, 5 nascut a Camprodon el 21.11.1910.

Defuncions inscrites Registre civil de Campdevanòl:

FRANCISCO FERRER DESCAMPS Passeig la Muralla, 16 5.05.92 - 70 anys.
MARIA COLLELL ARGELES Mas Masot s/n dia 30.05.92 - 77 anys.

MES DE JUNY 1992

Naixements: MARIA SOLÀ CÓRDOBA, nascuda el 18.06.92, filla de Joan i Lucía.

Matrimonis: LLUÍS MATA SERRAT de Sant Joan Abadesses amb MONTSERRAT RIGAT COLL de Camprodon, dia 14.06.92.
JOSEP-SEBASTIÀ OMS MOLINÉ de Lleida amb FE MORENO GARCIA de Camprodon, dia 20.06.92.

No hi ha defuncions.

CAMPRODON

L'AJUNTAMENT INFORMA

Seguint amb la política de millora de la qualitat de vida, l'eix principal de la política municipal, l'Ajuntament de Camprodon informa als seus ciutadans del servei de recollida gratuïta de trastos vells, així com també de la recollida de vidre.

Tothom que tingui necessitat d'aquests serveis, se li informa:

La recollida de trastos es fa de la següent manera.

L'usuari ha de trucar o passar per l'Ajuntament i informar dels trastos que se li hauren de recollir, deixar el seu núm. de telèfon i quan a l'Ajuntament hi ha diferents sol·licituds es decideix el dia i l'hora de la recollida, i seguidament s'informa a l'usuari que haurà de deixar-los on li sigui indicat.

Els contenidors de vidre estan situats al carrer de la Trigona al costat de l'Església del Carme, a la plaça del Dr. Robert al carreró de Can Roda i a la plaça de Santa Maria.

També es comunica a tothom que les persones que tirin escombraries al riu

seran greument sancionats.

Recordem que per un Camprodon més net tots hem de col·laborar en aquesta tasca.

recordem que:

**MANTENIR ELS
RIUS NETS...**

**ES COSA
DE
TOTS**

AJUNTAMENT DE CAMPRODON	74 00 05	AJUNTAMENT DE VILALLONGA	74 04 06
AJUNTAMENT DE LLANARS	74 03 61	AJUNTAMENT DE MOLLÓ	74 03 87
AJUNTAMENT DE SANT PAU	74 70 05	AJUNTAMENT DE SETCASES	74 05 98

HOTELS I RESTAURANTS

H. EDELWEIS. C/Ctra. St. Joan, 28. CAMPRODON	74 09 13	HOTEL EL GREVOL. LLANARS	74 10 13
H. GÜELL. Pl. Espanya, 8 CAMPRODON	74 00 11	HOTEL L'ESCOM. C/de la Font, 15. LLANARS	74 03 67
L'HOTEL DE CAMPR. Pça. Dr. Robert. CAMPRODON	74 00 71	REST. EL CELLER. C/Font d'en Rafel s/n. LLANARS	74 11 49
H. SANT ROC. P. del Carme, 4-5. CAMPRODON	74 01 19	REST. CAN PEI. LA ROCA	74 12 76
HOTEL SAYOLA. C/Josep Morer, 4. CAMPRODON	74 00 13	CAMPING CONCA DEL TER. VILALLONGA	74 06 29
CAN GANAÑSI. C/Josep Morer, 11. CAMPRODON	74 01 34	FONDA REST. RIGA. TREGURÀ	74 06 48
HOTEL LA PLAÇETA. P. del Carme, 9. CAMPRODON	74 08 07	HOSTAL EL SERRAT. TREGURÀ	74 04 11
REST. BAC DE SANT PERE. CAMPRODON	74 07 01	HOTEL CAN TIRANDA. C/Núria s/n. SETCASES	74 05 74
REST. LA PLAÇA. Pça. Espanya, 3 CAMPRODON	74 07 39	HOSTAL PASTUIRA. Vall Ter 2.000. SETCASES	74 06 60
REST. ELS AVETS. Ctra. de Molló, 3. CAMPRODON	74 00 71	HOSTAL REST. CALITXÓ. MOLLÓ	74 03 86
REST. LA MURALLA. C/Catalunya, 13. CAMPRODON	74 09 00	REST. F. LA GINESTERA. Ctra. de França. MOLLÓ	74 03 88
REST. DAGIORGIO. C/Fer. Bàrbara, 10. CAMPR.	74 09 88	REST. CAN PO. ROCABRUNA	74 10 45
REST. EL CALIU. Pça. Espanya, 4. CAMPRODON	74 06 36	REST. LES PLANES. ESPINAVELL	74 13 74
REST. NÚRIA. Pça. Espanya, 11. CAMPRODON	74 00 04	REST. LA TEULERIA. Ctra. St.Joan-km.15.	
		SANT JOAN DE LES ABADESSES	72 05 07
		REST. RAMA. Ctra. St. Joan, km. 4. RIPOLL	70 25 00

ANEM DE COMPRES !

LLIBRERIA ANGLADA. C/València. CAMPRODON	74 02 79	Llegums cuïts Isabel. C/F. Bàrbara, 26. CAMPRODON	74 00 18
LLIBRERIA MARIA. ST. PAU DE SEGÚRIES	74 70 35	Queviures	
LA POMA-NIT. C/València, 37. CAMPRODON		CAL XEC. Embotits. C/Isaac Albéniz, 1. CAMPRODON	74 00 84
SABATERIES ROQUÉ. Pl. C.A. Torras, 5. CAMP.		ROTA. Supermercat. C/València, 12. CAMPRODON	74 00 43
RELL. JOIER. PLANAS. C/València, 14. CAMPRODON	74 00 97	PASTISSERIA PUJOL. C/València, 1. CAMPRODON	74 01 22
GALERIA D'ART SEGLE XXI. Ferrer Bàrbara, 26. CAMP.		BIRBA. Galetes. CAMPRODON	
31416 ROBA JOVE. C/Isaac Albéniz, 8. CAMPRODON	13 01 00	FORN SALA. C/Ferrer Bàrbara, 14. CAMPRODON	74 01 32
AVET-SET. Fàbrica de gèneres de punt. MATARÓ		FORN ESCOLÀ. C/Josep Morer, 2. CAMPRODON	74 01 45
LES FLORS. C/València, 42. CAMPRODON	74 01 16	CA LA NÚRIA. SETCASES	74 05 95

TOT PER LA CASA !

Constructors

Const. DESMOS. C/F. Bàrbara, 19. CAMPRODON	74 09 09
Const. ROVELLÓ. C/Josep Morer, 3. CAMPRODON	74 08 52
Const. MONTURIOL. C/València, 53. CAMPRODON	74 04 62
Const. CAROLA. C/Josep Morer, 24. CAMPRODON	74 02 97
Const. CUMOSA. C/St. Roc, 3. CAMPRODON	74 13 87
Const. COVICO. CAMPRODON	74 13 74 - 74 00 18

Excavac. COLOMER. Pça. La Fia, 3. CAMPRODON 74 05 00

Mobles

Mobles MARTÍ MAGRET. CAMPRODON

Electricitat

Electricitat JUNCÀ. C/València, 59. CAMPRODON	74 03 30
Electricitat COLLBONI. CAMPRODON	

FEM ESPORT !

RENARD Esports. C/València, 50. CAMPRODON	74 03 13	ESQUÍ CLUB SETCASES. SETCASES	74 11 13
VIVAC. C/St. Roc, 16. CAMPRODON	74 13 92	Hípica de Llanars. Ctra. de SETCASES Km-1	74 02 07
		Hípica Mas Battlló. ABELLA	74 08 08

ALTRES SERVEIS !

Ferreteries

Gardella. C/València. CAMPRODON

Perruqueries

JORDI I PEPI. C/Isaac Albéniz. CAMPRODON
ESTHER. C/del Rec s/n, SETCASES

Agències

SÀNCHEZ. C/València, 45. CAMPRODON 74 03 43
C. VENTURA. Freixenet, 6 Baixos. CAMPRODON 13 03 08

Tallers

Motos PEITIVI. C/St. Roc, 1. CAMPRODON 74 01 46

Discoteques

PETRES. C/Nou. CAMPRODON

BOMBERS	74 02 41	CONSULTORI METGE	74 05 32	TAX. BERINO. CAMP.	74 10 57/ 74 08 67
POLICIA	74 02 33	METGE DE GUÀRDIA	74 01 24	TAXIS MARIA. ST. PAU	74 70 35
GUÀRDIA CIVIL	74 00 39	CREU ROJA	74 00 76	RECTOR DE CAMPRODON	74 01 36

EXCAVACIONS
I OBRES

Plaça La Fia núm. 3

Tel. 74 05 00

17867 CAMPRODON (Girona)

Josep Colomer

C. Josep Morer, 3
Telf. (972) 74 08 52
17867 CAMPRODON

C. Barcelona, 33
Telf. (972) 70 15 23
17500 RIPOLL

RESTAURANT - MARISQUERIA

RAMA

Ctra. St. Joan, Km. 4,5
Telf. 972 / 70 25 00
17500 RIPOLL

Mancomunitat Intermunicipal de la

VALL DE CAMPRODON